

**„Madarak és fák napja”
XX. Országos Tanulmányi Verseny
Területi forduló
2013.**

Jelige, csapat:
Elérhető pontszám: 113
Elért pontszám:
Helyezés:

I. Madárhang felismerés.

5 pont/_____

Hallgassátok meg figyelmesen a lejátszott madárhangokat, és írjátok le a hallott madár nevét!

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

II. Az év madara: a gyurgyalag**20 pont/_____****Igaz (I)- hamis (H) állítások. A megfelelőt írjátok a táblázatba!**

1. A gyurgyalagok az év nagy részét a fészkelő területükön töltik.
2. A faj eszmei értéke 100 ezer Ft.
3. A köznyelv méhészmadárnak hívja.
4. Vonulás előtt nagyobb csapatokba gyűlnek.
5. A telet a Földközi-tenger partvidékén tölti.
6. A gyurgyalagfélék családjába összesen 26 faj tartozik.
7. Gyakran megfigyelhető, ahogy a földről csipegeti fel a szárnyas hangyákat.
8. Mivel a gyurgyalagra nem ártalmas a darázs fullánkja, ezért az elkapása után rögtön lenyeli.
9. A nagyobb rovarokat felaprítás után nyeli le.
10. A lepkék kivételével minden nagyobb repülő rovart megeszik.
11. Egyenes vonalban repül, mint a seregély.
12. A fiatalok háta fakó zöldesen színezett.
13. Csőre enyhén lefelé hajló.
14. Szaporodási időszaka június elejétől augusztus közepéig tart.
15. A partfalba vájt költőüreg hossza ritkán hosszabb, mint 100 cm.
16. A fiókák egyszerre kelnek ki a tojásokból.
17. A fiókák kb. 30 napos korukra érik el röpképességüket.
18. Fészkelését a partfalak megőrzésével segíthetjük.
19. Lakott területen belül sosem fészkel.
20. Csak a tojó kotlik.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.

III. Az év fája a házi berkenye

10 pont/ _____

Villámkérdések! Olvassátok el FIGYELMESEN a kérdéseket és válaszoljatok rájuk 1-1 szóval.

1. A Sorbus nemzetségnév eredete a „sorb” = fanyar szóból származik. Melyik néptől származik maga a „sorb” szó?

2. Miben olvasható a berkenye magyar nemzetségnévnek az első írásos megjelenése? A helyes évszám megírása plusz 1 pontot ér!

3. Melyik évben jelent meg Linné Species Plantarum című műve, amiben elsőként került leírásra a faj?

4. Milyen illata van a házi berkenye frissen levágott vesszőjének?

5. Hány éves korában várható a fa első virágzása?

6. Milyen szemölcsök lehetnek a házi berkenye gyümölcsének héján?

7. Milyen sejtek vannak a már megszínesedett, de még meg nem puhult berkenye gyümölcsében, ami miatt élvezhetetlen a fogyasztása?

8. Hány évig élhet maximum egy házi berkenye?

9. Mióta védett faj Magyarországon a házi berkenye?

10. Mit készítenek leggyakrabban a házi berkenye gyümölcséből?

IV. Natura 2000 ökológiai hálózat általános ismerete.

14 pont/_____

Keresztrejtvény.

1. Az Irányelv mellékletében szereplő ízeltlábú faj, mely Nyugat-Európában megritkult, de Magyarországon még erős állománya létezik.
2. Fontos Madárélőhely angol rövidítése.
3. Hazánk melyik biogeográfiai régióhoz tartozik?
4. Milyen tevékenység előzte meg a Natura 2000 területek kijelölését?
5. Ki írta elő a Natura 2000 ökológiai hálózat kialakítását?
6. Kiemelt jelentőségű bennszülött csigafajunk.
7. Magyarország területének hány százaléka Natura 2000 terület?
8. Magyarországon a legnagyobb Különleges Madárvédelmi Terület, az Alföldön helyezkedik el. Mi a terület neve?
9. A védett természeti területek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése vagy elérése érdekében hozott intézkedéseket vagy korlátozásokat tartalmazó terv.
10. Különleges Természetmegőrzési Területek angol rövidítése.
11. Nem védett Natura 2000 területeken készült tervek, melyekben a gazdasági, társadalmi célokkal egy rangban kap szerepet a közösségi természetvédelmi cél.
12. A Natura 2000 ökológiai hálózat az EU két természetvédelmi irányelven irányul. Az egyik ebből az élőhelyvédelmi irányelv, de melyik a másik?
13. Nemzetközi jelentőségű vizes élőhelyek (...-területek).

1.			A			A				G		
2.										B		
3.				N						N		
4.					A			A			Y	
5.	E									N		
6.	M		G					V			C	
7.						N						
8.						O				B		
9.									E			I
10.						C						
11.						N						Á
12.						D						M
13.			A							I		

Megoldás: _____

V. Gémfélék.

16 pont/ _____

Párosítsátok össze a madarak neveit a képekkel és a szélső oszlopban olvasható tulajdonságokkal!
Kössétek össze egy vonallal az összetartozókat!

Nagy kócsag

Egyike a legkésőbb érkező madarainknak.

Bölömbika

A hím hangja jellegzetes, messze hangzó, nagyon mély, hajókürtszerű.: „vhump”.

Törpegém

A fiatalok barnák és sárgásbarnák feltűnő fehér pettyezéssel.

Bakcsó

A fiatalok nyakoldala erősen csíkos.

Vörös gém

Ezt a madarat nagyon könnyű összetéveszteni egy másik gémfélével, de ennek a madárnak a lába reptében csak mérsékelten nyúlik hátra.

Szürke gém

Magyarországon a természetvédelem jelképe.

Kis kócsag

Igaz néha csak pár centiméterrel, de a legnagyobb gémfélénk.

Üstökösgém

A nyakon jól látható vékony fekete csík húzódik.

VI. Általános madárvédelmi ismeretek.

6 pont/_____

A képeken különféle madárvédelmi eszközöket és praktikákat láthattok. Írjátok le, hogy melyiknek mi a célja!

1.

2.

3.

4.

5.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

A képek közül melyik eszköz az, amelyiket csak egy madárfajnak tudunk kihelyezni, mert csak ő használja? Melyik ez a faj? (A helyes válaszok fél pontot érnek!)

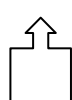
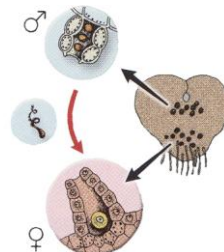
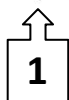
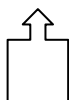
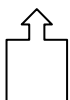
Madárvédelmi eszköz száma: _____

Madárfaj neve: _____

VII. Általános biológiai ismeretek.

7 pont/_____

Egy erdei pajzsika fejlődését kell sorba tennetek a képek segítségével! Folytassátok a számozást a fejlődés sorrendje szerint!

Melyik törzsbe tartozik az erdei pajzsika? _____

Milyen közeg szükséges az erdei pajzsika ivarsejtjeinek a sikeres szaporodásához? _____

Milyen módosult földalatti hajtása van az erdei pajzsikának? Jelöld „X”-el a megfelelő választ!

- gyöktörzs
- ággumó
- hagyma

VIII. Gémfélék.

15 pont/ _____

Párosító. Keressétek meg a leírásokból, hogy melyik jellemző az adott fajra! A megfelelő számokat írjátok be a táblázatba! Egy jellemzés csak egy madárhoz írható!

Jellemző:

1. Az egész világon elterjedt faj. Csak a sarki tájakon és a Dél-Amerika középső és déli tájain nem él.
2. Gyakran éjjel jár táplálék után.
3. Gémféléink közül legkevésbé ragaszkodik a vizek közelségéhez. Esetenként a víztől több kilométerre is lehetnek fészkelő telepei.
4. Ha a nádasban megriasztják rejtőzködő pozíciót vesz fel. Csőrét feltartja és a színezetének köszönhetően a nagyobb mérete ellenére is teljesen bele tud olvadni a környezetébe.
5. Szárnyfesztávolsága 49-58 cm.
6. Nagy mérete ellenére a sekély vízben vadászik, mivel csüdje rövid.
7. Az öreg madarak szárnyai szürkék, hátuk fekete.
8. Olykor a tündérrózsa levelein állva les zsákmányára.
9. Fekete lábán a sárga ujjak élesen elválnak.
10. Nincsenek hosszú tarkótollai. Szárnyfesztávolsága 145-170 cm.
11. Szemben a legtöbb gémfélével magányosan költ, fészkei több száz méterre is lehetnek egymástól. Szárnyfesztávolsága 100-130 cm.
12. Nagyon nagy, erős felépítésű gém. A darutól reptében a behúzott nyaka különbözteti meg.
13. Az öreg madarak a krémszerű vállfoltjairól összetéveszthetetlenek más madárral.
14. Nászidőben az öreg madarak kékes csőrének a vége fekete.
15. Legkönnyebben a szürke gémmel téveszthető össze.

Madárfaj	Jellemző
Bölömbika	
Törpegém	
Bakcsó	
Üstökösgém	
Kis kócsag	
Nagy kócsag	
Szürke gém	
Vörös gém	

IX. Környezettudatos vízgazdálkodás.**10 pont/_____**

Olvassátok el figyelmesen a kérdéseket és a három lehetséges válasz közül válasszátok ki a helyes megoldást. A válaszotok betűjelét írjátok be a lenti táblázatba!

1. Melyik anyaggal nem helyettesíthetjük a vízre káros mesterséges mosószereket?
A. mosódió B. mosótök C. mosószóda
2. Magyarországon körülbelül hány liter vizet fogyasztunk átlagosan egy nap?
A. 50 l/fő/nap B. 100 l/fő/nap C. 150 l/fő/nap
3. Mit nevezünk „szürke víznek”?
A. A konyhai, fürdőszobai lefolyókon leeresztett használt vizet.
B. A klór által szürkére festett vizet. C. A sós tengeri vizet.
4. A háztartási szennyvizek melyik összetevőjükkel terhelik leginkább a természetes vizeinket?
A. magnézium B. vas C. nitrogén
5. Melyik szennyvízkezelési módszer tartozik a természetközeli alternatív tisztítási megoldások közé?
A. gyökérszén nyílttéri szennyvíztisztító B. háztáji ülepítő gödör
C. A szennyvíz élőfolyóba történő beeresztése
6. Melyik nem a víz neve?
A. dihidrogén-monoxid B. hidrogén-hidroxid C. hidrogén-peroxid
7. Mire nem ajánlott használni az összegyűjtött esővizet?
A. ivóvíznek B. wc öblítésre C. mosásra
8. Melyik víz számít köztulajdonnak, azaz melyik az a víz, aminek felhasználásához külön engedélyre van szükségünk?
A. csapadékvíz B. talajvíz C. belvíz
9. Fürdőszobáink takarítása során rengeteg vegyszert juttatunk a vizeinkbe. Melyik természetes anyaggal helyettesíthetjük a vízkőoldó vegyszereinket?
A. citromlé B. borkősav C. ecetsav
10. Melyik az az anyag, amelyik számos fogkrémbe jelen van, de lenyelve károsíthatja a szervezetünket és a vízbe jutva is ronthatja annak állapotát?
A. Magnézium B. Nátrium-glutamát C. Fluorid

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.

X. Az év fája: a házi berkenye**10 pont/_____**

A házi berkenyéről szóló következő kis szövegben 5 apró elírást vétettünk. Olvassátok el FIGYELMESEN a szöveget, és keressétek meg, melyek azok a jellemzők, amelyek nem illenek a fajra! A rossz jellemzőket húzzátok ki a szövegből és töltsétek ki a táblázatot!

A házi berkenye hazánkban elsősorban a középhegységek hűvösebb, délies kitettségű legelőin fordul elő szálanként, kisebb csoportokban. Termesztett gyümölcsfaként az ugyanitt fekvő szőlőhegyek és régi gyümölcsösök területén találkozhatunk általában csoportos egyedeivel. A dombvidékeken már csak szórványosan fordul elő, a hegyvidékekről pedig teljesen hiányzik. Természetszerű élőhelyeink közül leggyakrabban a fenyvesekben, ill. a mész- és melegkedvelő tölgyesekben találkozhatunk vele.

	Szövegben talált HIBÁS jellemzők	Az általatok helyesnek vélt JÓ jellemzők
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

MEGOLDÓKULCS

I. Madárhang felismerés.

1. Nyaktekerecs,
2. Szajkó,
3. Énekes rigó,
4. Füstifecske,
5. Széncinege.

II. Az év madara: a gyurgyalag

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
H	I	I	I	H	I	H	H	I	H	H	I	I	I	H	H	I	I	H	H

III. Az év fája a házi berkenye

1. Kelta
2. Tihanyi alapítólevél 1055
3. 1753
4. Nincsen illata
5. 10-15 éves korban
6. Paraszemölcs
7. kősejtek
8. 400-500 év
9. 2001-óta
10. pálinkát

IV. Natura 2000 ökológiai hálózat általános ismerete.

1.	S	Z	A	R	V	A	S	B	O	G	Á	R					
2.								I	B	A							
3.			P	A	N	N		O	N								
4.						A		D	A	T	G	Y	Ú	J	T	É	S
5.	E	U	R	Ó	P	A		I	U	N	I	Ó					
6.	M	A	G	Y	A	R		V	A	K	C	S	I	G	A		
7.	H	U	S	Z	O	N		E	G	Y							
8.							H	O	R	T	O	B	Á	G	Y		
9.								K	E	Z	E	L	É	S	I		
10.								S	C	I							
11.				F	E	N	N	T	A	R	T	Á	S	I			
12.					M	A	D	Á	R	V	É	D	E	L	M	I	
13.						R	A	M	S	A	R	I					

V. Gémfélék.

Nagy kócsag

Bölömbika

Törpegém

Bakcsó

Vörös gém

Szürke gém

Kis kócsag

Üstökögém

Egyike a legkésőbb érkező madarainknak. TÖRPEGÉM
A hím hangja jellegzetes, messze hangzó, nagyon mély, hajókürtszerű.: „vhump”. BÖLÖMBIKA
A fiatalok barnák és sárgásbarnák feltűnő fehér pettyezéssel. BAKCSÓ
A fiatalok nyakoldala erősen csíkos. ÜSTÖKÖSGÉM
Ezt a madarat nagyon könnyű összetéveszteni egy másik gémfélével, de ennek a madárnak a lába reptében csak mérsékelten nyúlik hátra. KIS KÓCSAG
Magyarországon a természetvédelem jelképe. NAGY KÓCSAG
Igaz néha csak pár centiméterrel, de a legnagyobb gémfélének. SZÜRKE G.
A nyakon jól látható vékony fekete csík húzódik. VG

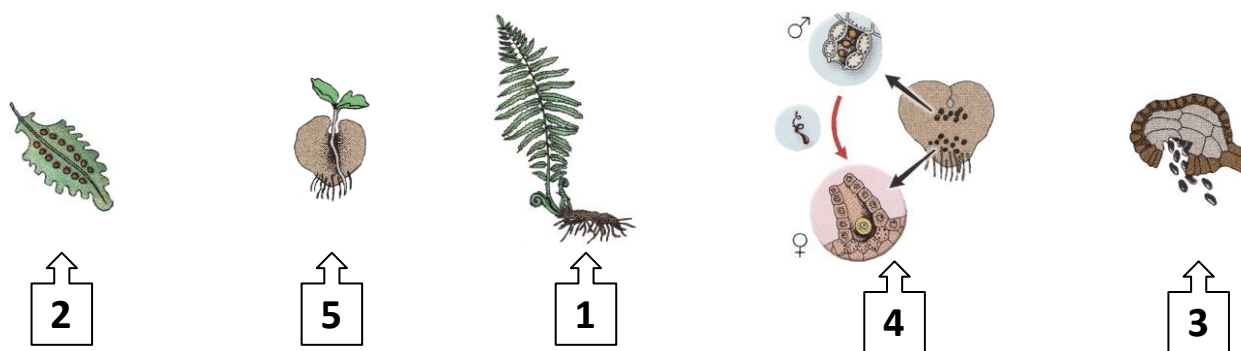
VI. Általános madárvédelmi ismeretek

1. Nyestek és egyéb kisragadozók elleni védőpalást/gallér, ami megakadályozza a ragadozók feljutását a madarak fészkehez.
2. Cinegék és más kisebb énekesmadarak fészekrakását könnyítő faágakra kötött gyapjú, szőr, vagy moha.
3. C-típusú odú. Barázdabilletető, házi rozsdafarkú és a szürke légykapó fészkelését elősegítő mesterséges odú.
4. T-fa. Elősegíti a ragadozó madarak vadászását, mert a nyílt területeken kiülő fának használhatják, ahonnan szemmel tarthatják a rágcsálók mozgását.
5. Fészektartó kosár. Megemeli a villanyoszlopra épített gólyafészket, aminek segítségével elhárul az áramütés veszélye.

Madárvédelmi eszköz száma: 5

Madárfaj neve: **Fehérgólya**

VII. Általános biológiai ismeretek.

Melyik törzsbe tartozik az erdei pajzsika? **HARASZTOK**

Milyen közeg szükséges az erdei pajzsika ivarsejtjeinek a sikeres szaporodásához? **NEDVES**

Milyen módosult földalatti hajtása van az erdei pajzsikának? **Gyöktörzs**

VIII. Gémfélék

Madárfaj	Jellemző
Bölömbika	4,11
Törpegém	5,13
Bakcsó	2,7
Üstökösgém	8,14
Kis kócsag	9
Nagy kócsag	1, 10
Szürke gém	3,12
Vörös gém	6, 15

IX. Környezettudatos vízgazdálkodás.

y

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
B	B	A	C	A	C	A	B	C	C

X. Az év fája: a házi berkenye

	Szövegben talált HIBÁS jellemzők	Az általatok helyesnek vélt JÓ jellemzők
1.	hűvösebb	melegebb
2.	legelőin	erdeiben
3.	csoportos	magányos
4.	hegyvidék	síkvidék
5.	fenyvesekben	(cseres-kocsánytalan) tölgyesekben